Maa – ja metsätaloustuottajain Keskusliitto, MTK ry

Lausunto hallituksen esityksestä
HE 274/2022 vp

Laatinut:
Annakaisa Heikkonen
Laura Harjunpää

5.1.2023

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Asia: HE 274/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi saamelaiskäräjistä annetun lain ja rikoslain 40 luvun 11 §:n muuttamisesta

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry kiittää mahdollisuudesta tulla asiassa kuulluksi ja toteaa asiasta seuraavaa:

Lakiehdotus pitää sisällään useita yksityismaiden maanomistajien ja niillä harjoitettavien elinkeinojen kannalta ongelmallisia kirjauksia. Lakiehdotusta ei pidä hyväksyä sen nykyisessä muodossa. Lisäksi lain valmistelussa tulee varmistaa, että saamelaisten oikeuksien vahvistamisella ja heikentämiskiellolla ei vaaranneta muiden perusoikeuksien toteutumista.

MTK on huolissaan siitä, että toteutuessaan lakiehdotus heikentäisi perusoikeuksiin kuuluvia omaisuudensuojaa ja elinkeinonvapautta yksityismaiden osalta sekä kansalaisten yhdenvertaisuutta saamelaisten kotiseutualueella. Neuvotteluvelvollisuuden laajeneminen myös muita julkisia hallintotehtäviä hoitaviin tahoihin sekä alueidenkäyttöä, suojelualueita ja monimuotoisuutta sekä ilmastoa koskevia toimenpiteitä koskevaksi laajentaisi vaikutukset koskemaan yksityismaita, niillä harjoitettavia elinkeinoja sekä hankkeita, ja yksityisiä maanomistajia. MTK esittää, että lakiehdotuksen yhteistoimintapykälät 9 §, 9a§ ja 9b § rajoitetaan koskemaan vain valtion viranomaisia sekä valtion maita koskevia hallinnollisia päätöksiä ja muita toimenpiteitä, ja tämän on käytävä selvästi ilmi jo lain soveltamisalan kuvauksessa.

Ehdotettu heikentämiskielto ja kumulatiivisten vaikutusten arviointivelvoite sopivat mm. kaavoitukseen erittäin huonosti. Jos heikentämiskielto ja arviointivelvoite laajenevat kaikkeen kaavoitukseen, kaavaprosessin läpimenoaika pitenee huomattavasti ja sääntely avaa tien hankaliin sekä aikaa vieviin oikeusprosesseihin. On tärkeää ymmärtää, että kaavoitus on erilaisten intressien yhteensovittamista, eikä ehdotettu heikentämiskielto mahdu tähän perusperiaatteeseen.

MTK huomauttaa, että lakiehdotukseen on tarpeen selventää, mitä tarkoitetaan termeillä alueidenkäyttö sekä monimuotoisuutta ja ilmastonmuutosta käsittelevät toimet. Lakiin on lisättävä prosessikuvaus neuvotteluluille, jossa määritetään raamit, kuten aikarajat neuvotteluiden aloittamiselle ja loppuunsaattamiselle. Lakiin on lisättävä myös kuvaus valitusperusteista sekä kuvaus menettelystä, joka koskee neuvotteluvelvoitteen käyttämättä jättämistä. Lakiesityksen mukaan neuvotteluvelvoitteesta tulee uusi valitusperuste. Lakiesityksestä tai sen perusteluista ei kuitenkaan käy riittävällä tavalla ilmi, miten neuvotteluvelvoitteen käyttämättä jättämistä sovellettaisiin valitusperusteena. Mikäli neuvotteluvelvoitetta ei käytetä esimerkiksi laissa määritellyssä määräajassa, täytyy valitusperusteen poistua.

Lain 9§:n neuvotteluvelvoitteesta ei saa aiheutua kohtuuttomia kustannuksia tai haittaa yksityiselle elinkeinonharjoittajalle. Laissa on ratkaistava neuvotteluvelvoitteeseen liittyvä kuluriski yksityiselle elinkeinonharjoittajalle esimerkiksi tilanteissa, joissa hanke viivästyy tai estyy heikentämiskiellon, vaikutustenarvioinnin tai neuvottelujen vuoksi. Lisäksi 9 §:n mukainen neuvotteluoikeus on rajattava koskemaan nimenomaan Saamelaiskäräjiä. Neuvotteluoikeutta ei saa lain kirjauksin laajentaa mahdollistamalla sen siirtäminen esimerkiksi paliskunnille tai tokkakunnille.

Maa – ja metsätaloustuottajain Keskusliitto, MTK ry

Lausunto hallituksen esityksestä
HE 274/2022 vp

Laatinut:
Annakaisa Heikkonen
Laura Harjunpää

5.1.2023

Lakiehdotus sisältää nykymuodossaan päällekkäistä ja osin ristiriitaista sääntelyä muiden lakien ja velvoittavien sopimusten kanssa, kuten YSL, PL ja KP-sopimus. Tällainen päällekkäisyys on MTK:n näkemyksen mukaan tarpeetonta.

Lopuksi MTK esittää että ehdotetun 9 §:n 2 mom. 2 kohta tulee muotoilla uudelleen. Kohdan tulee kuulua: 2) valtionmaan, valtion suojelualueiden ja erämaa-alueiden hoitoa, käyttöä, suojelutoimien toteuttamista, vuokrausta ja luovutusta.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Helsingissä 5.1.2023

Annakaisa Heikkonen
kenttäpäällikkö

Laura Harjunpää
juristi

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
Puhelin 020 4131 • Faksi 020 413 2403
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki
Telephone +358 20 4131 • Fax +358 20 413 2403
Business code 0215194-5 • www.mtk.fi